

Vår saksbehandler
ÅO / TAW

Kopi til

Vår dato
12.05.2014

Vår referanse
DOK/2014/01016

Deres referanse

Innspill til fagskoleutvalget fra NSO og Unio

Vi ser at Fagskoleutvalget oppfordrer interessenter til å sende inn innspill, og vil benytte denne muligheten til å komme med følgende innspill fra NSO og Unio.

Fagskoleutdanninger er viktige og verdifulle utdanninger både som etter- og videreutdanning for fagarbeidere, som viktige regionale tilskudd for å sikre flere muligheten til relevant kompetanseheving i eget fag og som et alternativ til videre utdanning for de som ikke ønsker å gå den akademiske veien gjennom høyere utdanning. Fagskolene utgjør derfor en viktig tertiærutdanning i et fag- og yrkesopplæringsløp. I henhold til fagskoleloven skal utdanningene være yrkesrettede, og de skal gi kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet, uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Dette mener vi må videreføres og styrkes.

Unio og NSO mener det er positivt at det nå er nedsatt et utvalg som skal gjennomgå fagskolesektoren. Til tross for at mange av fagskoletilbudene har lang historie som en del av det norske utdanningssystemet, som de tekniske og de maritime fagskolene, utnyttes ikke dette potensialet godt nok i arbeidslivet. Det kan skyldes at det er til dels store forskjeller i innhold og omfang i de ulike fagskoleutdanningene. Unio og NSO har forventninger om at utvalget gjennom sitt arbeid vil adressere denne utfordringen samt gå mer i dybden på læringsutbyttet ved de ulike fagskoleutdanningene og det reelle behovet i arbeidslivet for disse utdanningene.

Våre innspill til noen av punkteten i mandatet

Utvalget er bedt om å vurdere dagens finansieringsordning for fagskolene. Unio og NSO mener at dersom det er politisk ønskelig å gi fagskolene en mer sentral plass i utdanningssystemet, er det avgjørende å få på plass en bedre offentlig finansiering. Lik rett til utdanning er og har vært et viktig prinsipp i norsk utdanning. Det er ikke samsvar mellom intensjonene om en praktisk, yrkesrettet vei for studenter og arbeidstagerne med fag- eller svennebrev og det faktum at disse i all hovedsak må bære omkostningene selv. Unio og NSO mener at offentlige fagskoleutdanninger som bygger på fag- eller svennebrev og som er etablert på bakgrunn av et dokumentert behov i arbeidslivet, må være gratis.

Utvalget skal videre vurdere hvordan fagskolenes kvalitet, synlighet og status kan styrkes. Unio og NSO mener kvalitet, synlighet og ikke minst status for fagskolene er tett sammenbundet med disse utdanningenes relevans. Fagskoleutdanningene skal være yrkesrettede utdanninger som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Statusen er derfor i stor grad knyttet til at den oppnådde kompetansen faktisk er etterspurt i arbeids- og næringslivet. Unio og NSO har merket oss at Kandidatundersøkelsen (NIFU rapport 40/2013) viser at kandidater fra fagskoleutdanninger der relevant fag- eller svennebrev har vært opptakskrav, i stor grad er ute i relevant arbeid ¾ år etter endt utdanning. Det tyder på at dette er relevante og etterspurte utdanninger. Undersøkelsen viser videre at omkring halvparten av kandidatene ved humanistiske og estetiske fag og mediefag, der en stor andel tas opp med studieforberedende vgo som bakgrunn, studerer videre – gjerne innenfor høyere utdanning – ¾ år etter endt fagskoleutdanning. Det at så mange studerer videre, utløser et spørsmål om videre utdanning og eller en annen utdanning oppleves som nødvendig for å få relevant arbeid. Det er også blant kandidatene fra disse utdanningene andelen som opplever at de har et irrelevant arbeid er høyst.

Unio og NSO mener utvalget bør gjøre en grundig vurdering av om det i dag etableres fagskoletilbud som i liten grad oppfyller Fagskolelovens intensjon om at utdanningene skal gi kompetanse som arbeidslivet etterspør og som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Det kan virke lite rasjonelt og lite økonomisk hensiktsmessig, både for den enkelte og for samfunnet, at mange studenter går «innom» fagskolen før de går videre i høyere utdanning. En stor del av dagens fagskoletilbud, særlig innenfor humanistiske og estetiske fag, mediefag og økonomi og administrasjon er etablert av private tilbydere. Utvalget bør se nærmere på hva som er drivkraften bak opprettelsen av disse tilbudene, er de styrt av studentenes utdanningsønsker og betalingsvillighet eller av arbeidslivets etterspørsel etter kompetanse?

Flere av punktene i mandatet til utvalget kan berøre universitets- og høyskolesektoren. Det gjelder hvordan det best kan legges til rette for at studenter på en hensiktsmessig måte kan bevege seg mellom fagskoler og høyskoler og universiteter, og diskusjonen om å endre betegnelsen fagskolepoeng til studiepoeng. Unio og NSO er opptatt av å se på helheten i utdanningstilbudet. Det er viktig å sørge for at alle har lik rett til utdanning, og at det ikke eksisterer unødvendige hindringer i overganger mellom ulike deler av utdanningssystemet vårt. Fagskoletilbudet skal ikke først og fremst være en (ekstra lang) vei inn til høyere utdanning. Fagskolene skal tilby en utvikling og spesialisering av fagkompetanse og utgjør i utgangspunktet en viktig tertiærutdanning i et fag- og yrkesopplæringsløp, som er likeverdig, men like fullt et alternativ til det akademiske utdanningsløpet som bygger på studieforberedende program i vgo.

Samtidig er det viktig at det skapes gode og realistiske overgangsordninger. Unio og NSO mener det ikke bør være et motsetningsforhold mellom de definerte kravene for høyere utdanning, og det å skulle legge til rette for gode overganger og fleksible veier for kandidater med bakgrunn fra fagskole. Men vi må sikre at det ikke åpnes for ordninger som kan bidra til å svekke tilliten til universitets- og høyskoletilbudet vårt både nasjonalt og internasjonalt. Det innebærer at overgangene må være faglig forsvarlige, noe som forutsetter et samarbeid mellom de ulike utdanningsnivåene allerede fra utrednings- og planleggingsstadiet. Mangelen på formelle nasjonale planer for de ulike fagskoleutdanningene gjør arbeidet med å få innpasset en fagskoleutdanning til en høyere utdanning vanskeligere. Utvalget bør etter vår mening vurdere om det bør utarbeides nasjonale planer for noen aktuelle fagskoletilbud, på samme måte som en rekke av profesjonsfagene i høyere utdanning styres etter nasjonale rammeplaner. Dette

gjelder særlig noen av de fagene der overgang og innpassing mellom fagskole og høyere utdanning er aktuelt, som teknisk fagskole og ingeniørutdanningen.

Når det gjelder spørsmålet om betegnelsen fagskolepoeng og hvorvidt den bør endres til studiepoeng, vil Unio og NSO vise til de vurderinger som ble gjort og slik de framkom i departementets forslag til fagskoleforskriften. Betegnelsen «studiepoeng» i høyere utdanning er knyttet til og kompatibel med de europeiske ECTSene, som er etablert med tanke på mobilitet og som et ledd i Bolognaprosessen. Det vil være uheldig om vi på norsk gir samme betegnelse til utdanning som gir godkjente ECTS og utdanning som ikke gir det. Unio og NSO mener at bruken av begrepet «fagskolepoeng» er hensiktsmessig. Det er en betegnelse som ikke bidrar til forvirring, og som vil kunne bidra til å definere fagskolenivået som et selvstendig utdanningsnivå med en annen innretning enn høyere utdanning. Fagskolepoeng vil i all hovedsak være et verktøy i forhold til annen fagskoleutdanning og realkompetanse, knyttet til nivå 5 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Vennlig hilsen

Unio

Ingjerd Hovdenakk
Sekretariatssjef

NSO

Ola Magnussen Rydje (sign.)
leder

Norsk studentorganisasjon (NSO) er den største interesseorganisasjonen for studenter i Norge. NSO består av 44 medlemslag fra universiteter og høyskoler over hele landet, og representerer om lag 200 000 studenter. NSOs mål er å bedre studenters faglige, sosiale og økonomiske rettigheter.

Unio er Norges nest største hovedorganisasjon med over 320 000 medlemmer fordelt på 12 forbund. Disse er Utdanningsforbundet, Norsk Sykepleierforbund, Forskerforbundet, Politiets fellesforbund, Norsk Fysioterapeutforbund, Det norske maskinistforbund, Akademikerforbundet, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk Radiografforbund, Presteforeningen, Skatterevisorenes Forening og Det Norske Diakonforbund.

